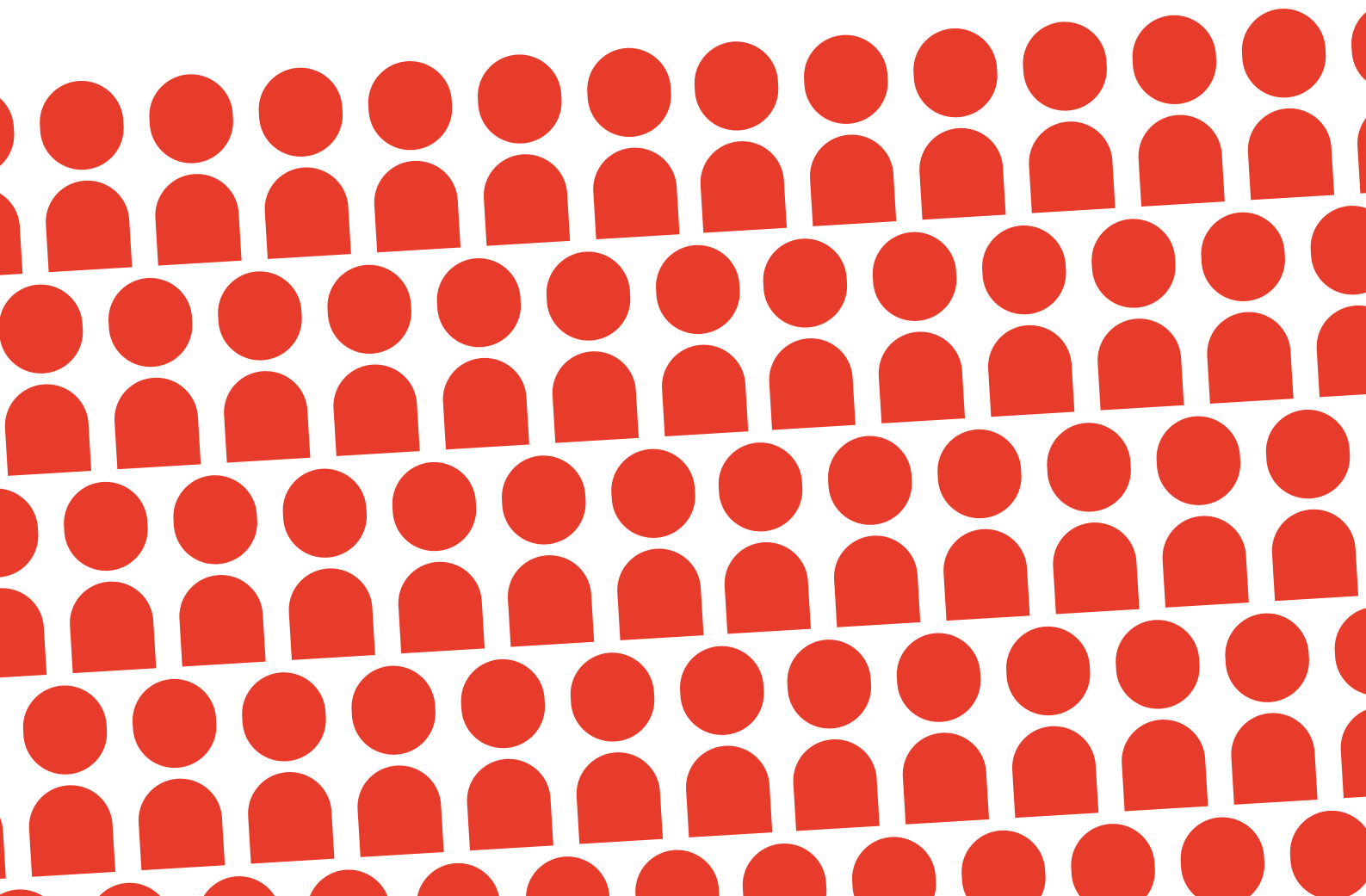

En ny välfärdspolitik

Ett studiematerial om Reformisternas förslag
för en starkare välfärd utan marknadskrafter

Jan 2024

En ny välfärdspolitik

Ett studiematerial om Reformisternas förslag
för en starkare välfärd utan marknadskrafter

Socialdemokraterna

Innehåll

Innehåll.....	3
Inledning.....	4
Träff 1 – Statsbidrag och utjämningsystem.....	8
Träff 2 – Valfärdens organisering. <i>Del 1: Systemskiftet</i>	10
Träff 3 – Valfärdens organisering. <i>Del 2: En ny socialdemokratisk välfärdsmodell</i>	12
Träff 4 – Socialförsäkringarna.....	14
Träff 5 – Höjda bidragsnivåer för jämlikhet.....	16
Träff 6 – Hur går vi vidare?.....	18

Inledning

Sverige kunde länge stoltsera med att vara en av världens bästa välfärdsstater. Det sociala skyddsnätet var starkt och välfärden tillgänglig för alla oavsett inkomst eller var man bodde. Men under flera decennier har välfärden underfinansierats och privatiserats, styrningen och organiseringen har blivit mer marknadiserad, och allt har skett utan en tydlig opposition eller alternativ. Socialförsäkringarna har också försämrats, både i att hålen i skyddsnäten blivit större och att ersättningsnivåerna sänkts, vilket lett till ökad ojämlikhet och otrygghet. Men det finns andra sätt att organisera samhället på!

Studiecirkeln

Detta studiematerial fokuserar på de delar av Reformisternas program som behandlar välfärdspolitiken. Vi tar avstamp i det regionala utjämningsystemet, en viktig del för en jämlik välfärd över landet, för att sedan gå in på välfärdens utformning och slutligen socialförsäkringarna och bidragen, som är avgörande för jämlikheten.

En ny välfärdspolitik står inte ensam utan är en del av Reformisternas bredare reformprogram för en ny socialdemokratisk politik, och är beroende av de reformer för ökad skattekvot och en ny ekonomisk politik som beskrivs i programmet. Du kan läsa Reformisternas reformprogram här: <https://www.reformisterna.se/reformprogram/vi-har-rad-med-framtiden>. Det finns också ett studiecirkelmateriale som går igenom vår förenings ekonomiska politik: *Vi har råd!* Detta och annat studiematerial hittar du här: <https://www.reformisterna.se/studier>.

Vårt förslag är att studiecirkeln läggs upp enligt följande:

- **Träff 1:** Statsbidrag och utjämningsystem
- **Träff 2-3:** Välfärdens organisering
 - Del 1: Systemomvandlingen
 - Del 2: En ny socialdemokratisk välfärdsmodell
- **Träff 4:** Socialförsäkringarna
- **Träff 5:** Höjda bidragsnivåer för jämlikhet
- **Träff 6:** Hur går vi vidare?

Materialet är omfattande och vi vill rekommendera varje studiecirkel att framförallt fokusera på de områden deltagarna själva finner intressanta. Det är er studiecirkel, forma den som ni vill, ordningen och omfattningen av träffarna är enbart förslag. Om något avsnitt verkar behöva mer tid, lägg till en extra träff! . Om någotämne inte verkar intressant, hoppa över det. Det är också viktigt att vi som förening och folkrörelse ständigt uppdaterar och utvecklar vår politik. För att kunna göra detta behövs medlemmarnas stöd och engagemang. Vi vill uppmuntra alla studiecirkelar att sammanfatta sina diskussioner och skicka åsikter och förslag om hur reformprogrammet kan förbättras till föreningens styrelse och studieutskott. Maila dessa till: info@reformisterna.se

Vad är en studiecirkel?

I en studiecirkel träffas man regelbundet för att studera, diskutera eller öva sig på något tillsammans. Det ideala ur ett pedagogiskt perspektiv brukar vara 7–12 deltagare inklusive ledaren, men det går att vara mellan 3 och 20 deltagare i en cirkel.

I en studiecirkel deltar man fritt och frivilligt, det finns ingen färdig kursplan, och alla deltagare är med och påverkar innehållet och upplägget. I en studiecirkel utgår man från deltagarnas behov och tar vara på allas erfarenheter.

Studiecirkeln är en demokratisk studie- och diskussionsform som bygger på allas aktiva deltagande. Respekt för varandra är viktigt. Ingen person får dominera diskussionerna. Alla bör få komma till tals och ungefär lika mycket. Beslut bör fattas i öppen och demokratisk anda. Cirkelledare fungerar som en guide och inspiratör, och leder gruppens arbete framåt. Men det är i samspelet mellan cirkelledaren, deltagarna och studiematerialet som ny kunskap växer fram.

ABF är partiets främsta samverkanspart vad gäller såväl långsiktigt utvecklingsstöd som konkreta insatser runt praktiska frågor lokalt. Glöm inte att kontakta ABF innan ni startar cirkeln för att diskutera på vilket sätt ni kan samverka. Om du inte vet vem du ska kontakta så kan studieombudsmannen i ditt partidistrikt eller lokala partiförening vara behjälpliga.

ABF kan också vägleda er i hur ni kan rapportera studieverksamheten på bästa och enklaste sätt. Är det en cirkel, en kurs eller kanske ett kulturarrangemang? En formell studiecirkel måste bestå av minst tre personer inkl. cirkelledaren, och pågå minst nio studietimmar (en studietimme = 45 minuter) uppdelat på minst tre sammankomster. Glöm inte att rapportera all studieverksamhet till ABF.

En bra studiecirkel

- Ger alla deltagare ungefär lika stort utrymme.
- Tar vara på allas erfarenheter.
- Kombinerar kunskapssökande med dialog och problemlösning.
- Anpassar ambitionsnivån till deltagarna.
- Låter olika perspektiv komma fram i diskussionen.

Lycka till!

Reformisternas studieutskott, januari 2024

Handledning

Att leda en studiecirkel

Cirkelledaren har ansvar för att samordna arbetet i cirkeln, förbereda träffarna, skaffa fram studiematerialet och hålla kontakten med ABF. I en del cirklar är cirkelledaren given på förhand och ibland utser gruppen en av deltagarna att leda studiecirkeln.

Cirkelledaren är en i gruppen, inte någon som måste sitta inne med alla ämneskunskaper. Denne får gärna vara en inspiratör och dela med sig av sin kunskap, men bör inte fastna i föreläsarrollen. Cirkelledarskapet handlar mycket om att skapa bra stämning i gruppen, få igång samtal och diskussion, göra alla delaktiga, tydliggöra vägval, hantera eventuella problem, reda ut oenighet i gruppen, och leda cirkeln mot ett gemensamt mål. Nyckelordet är dialog, och ofta handlar cirkelledarskapet mer om att ställa frågor än om att ge svar.

Tips för en bra cirkel

Som cirkelledare ska du bidra till att alla blir delaktiga, att ingen tar över, att dialogen blir konstruktiv. Här är några tips som kan vara till hjälp:

- Gå en runda. Då får alla chansen att säga något och alla får ungefär lika stort utrymme.
- Använd en talarboll/pinne som ger rätt att prata. Den som talat färdigt kastar vidare.
- Är ni fler än 8 personer? Då kan det vara bra att dela in cirkeln i mindre grupper om två eller tre, med återkoppling i storgrupp. Det gör att alla vågar delta.
- Ställ riktade frågor av typen ”Anna – vad tycker du?” Vissa måste tilldelas ordet för att säga något. Samtidigt har man förstås rätt att vara tyst.
- Ställ en följdfråga för att locka fram mer ur en deltagare som svarat kort.
- Agera ”jokern i leken”. För in tankar och idéer som inte annars finns i gruppen.
- Försök styra in diskussionen på ämnet igen om det svävat iväg. Ställ en uppföljningsfråga.
- För stödanteckningar så att du kan sammanfatta diskussionen kring varje fråga.

Så kan ni arbeta i cirkeln

Låt gärna någon eller några av deltagarna kort återberätta vad de har läst och vilka intryck de fått i början av varje träff. Alla bör ha läst innan träffen. Det viktigaste momentet är samtalet. Utgå från de föreslagna diskussionsfrågorna eller formulera egna. Ni kan gärna samtala i grupper om två eller tre och sedan summera i storgrupp. Bjud gärna in en expert, organisationsföreträdare, lärare eller annan som kan svara på deltagarnas frågor och delta i diskussionen.

För att komma igång

Börja med att gå en snabb runda där alla får säga sitt namn. Ta sedan upp vad studiecirkeln ska handla om och hur dagens upplägg ser ut.

Prata igenom och bestäm praktiska saker: när ni ska ses i fortsättningen, hur deltagarna ska meddela frånvaro, fika till träffarna etc.

Prata om vad en studiecirkel är och hur cirkeln kan bli konstruktiv och deltagande. Kom överens om hur ni ska bemöta varandra och arbeta tillsammans. Om deltagarna inte känner varandra bra innan cirkelns början: Låt deltagarna intervjua varandra två och två (i ca fem minuter var och presentera varandra för resten av gruppen.

Några saker att ta reda på i intervjuerna är: namn, bostadsort, sysselsättning, fritidsintresse, politiskt engagemang, och sist men inte minst förväntningar på studiecirkeln.

Samla ihop deltagarnas förväntningar och samtala en stund om dessa – hur kan de uppfyllas? Utifrån förväntningarna kan ni formulera mål för studiecirkeln.

Gå igenom studiematerialet så att alla får en överblick. Bestäm vilka avsnitt som ska ingå i cirkeln, och upplägget för resten av cirkelträffarna.

Träff 1 – Statsbidrag och utjämningsystem

Material inför träffen

SKR (2023). *Vanliga frågor om utjämningsystemet*. <https://skr.se/skr/ekonomijuridik/ekonomi/utjamningssystem/vanligafragoromutjamningssystemet>

Regnér, Håkan (2023). Dags att indexera statsbidragen. *Altinget*, 2023-08-29, <https://www.altinget.se/artikel/det-ar-dags-att-indexera-statsbidragen>

Villanueva Gran, Tora (2023). Kommunal och SKR om höstbudget: Pengar till välfärden räcker inte på långa vägar. *Arbetet*, 2022-11-08, <https://arbetet.se/2022/11/08/kommunal-och-skr-om-hostbudget-pengar-till-valfarden-racker-inte-pa-langa-vagar>

Sammanfattning

De ekonomiska klyftorna både inom och mellan Sveriges olika geografiska delar är idag oacceptabelt stora. En majoritet av kommunerna och regionerna har en akut ekonomisk situation som i förlängningen medför att en stor del av Sveriges befolkning inte får den välfärd de har rätt till enligt lag. Samtidigt hamnar skattemedel som vinster hos privata storföretag istället för att gå till välfärden. Den statliga närvaron i landet har försämrats på många områden. Ojämlighet mellan orter, kommuner och regioner utgör ett allvarligt hot mot tilltron till välfärdssamhället och i förlängningen, det demokratiska styrelseskicket i landet. Det är allvarligt också ur en ekologisk synvinkel, eftersom det undergräver förtroendet till och möjligheten att genomföra en rättvis grön omställning.

Kommuner och regioner flaggar för att den ekonomiska situationen är kritisk och genomför nedskärningar i välfärden. Undersköterskor, lärare, sjuksköterskor, barnskötare, läkare och andra yrkesgrupper som utgör stommen i välfärdssystemen larmade om att situationen var ohållbar redan före pandemin. Finansdepartementet uppskattade redan före nuvarande kostnadskris i välfärden att 30-45 miljarder mer skulle behövas år 2026 bara för att upprätthålla nuvarande välfärdsnivå. Reformisterna menar att ett upprätthållande inte räcker, utan att nivån i välfärden också måste höjas rejält.

Sverige består av 290 kommuner och 21 regioner där förutsättningar att leverera välfärd och service varierar kraftigt. Det finns stora skillnader vad gäller allt från demografi och geografi till skattekraft. Det kommunala utjämningsystemet ska kompensera för dessa strukturella olikheter. Skillnader i kommunalskatt ska därför enbart reflektera skillnader i service, effektivitet och avgiftsnivå. Så är inte fallet idag. Idag betalar en arbetstagarare i Solna och Österåker drygt 17 % kommunalskatt jämfört med nästan 24 % i Dorotea och Vännäs.

Reformisternas förslag

- Att regelbunden tillskott sker till landets kommuner och regioner genom en kraftig förstärkning av den statliga finansieringen av kommunala och regionala välfärdsåtaganden motsvarande minst 1% av BNP.
- Att statsbidragen till kommuner och regioner indexeras för att undvika en långsiktig urholkning av den statliga delfinansieringen av kommunala och regionala välfärdsåtaganden.
- Att samhällsrelaterade funktioner såsom till exempel räddningstjänst, polisväsende, statlig basservice, bankväsende, samt fysiska och digitala kommunikationer ska vara tillgängliga i hela landet, även i kommuner i glesbygd och landsbygd.
- Att utjämning av de systematiska skillnaderna mellan skattesatserna i landets kommuner och regioner genomförs.

Diskussionsfrågor

- Hur påverkar ojämlik samhällsservice mellan regioner förtroendet för den demokratiska staten?
- Vad är nackdelen med riktade statsbidrag jämfört med generella?
- Bor du i en lands- eller glesbygdskommun? Finns det en storstadsfixering i politiken idag?
- Har din kommun/region gjort nedskärningar till följd av minskade statsbidrag?
- Finns det fler reformer som skulle bidra till ökad regional utjämning?

Träff 2 – Välfärdens organisering

Del 1: Systemomvandlingen

Material inför träffen

Reformisterna (2021). *Ny socialdemokratisk välfärdsmodell - efter NPM och marknadsstyrning*, kap 1-7, sid 1-35. <https://www.reformisterna.se/valfardsrapporten> (notera att förslagen i rapporten är omformulerade i 2023 års Reformprogram)

Sammanfattning

De senaste tre decennierna har välfärden genomgått en smygande förvandling till marknadsstyrning med managementfilosofier hämtade från det privata näringslivet. Det har splittrat upp ansvar och förvandlat välfärden till ett labyrintartat system som allt oftare befäster snarare än bekämpar existerande samhällsklyftor. Likvärdigheten som ska prägla den generella välfärden har alltmer satts ur spel och i sina värsta avarter skadar systemet både välfärdsarbetarna och de medborgare det är till för stötta. Istället för att verka med riktning mot välfärdens ändamål tvingas medarbetare att prioritera aktiviteter som premieras inom snedvridna styr- och ersättningsmodeller. I allt för många vardagliga, och ofta livsviktiga fall, får den som är i trängande behov av stöd inte sitt behov tillgodosett. Detta har långtgående konsekvenser för människors liv, hälsa, levnadsvillkor, familjeband och framtidsutsikter.

Reformisterna menar att Socialdemokraterna ska driva en långsiktig, varsam och grundläggande reformering av välfärdens förvaltningspolitik och utveckla en ny socialdemokratisk modell för välfärdens styrning och organisering.

I denna del går vi igenom den systemomvandling som vår välfärd har genomgått de senaste decennierna och i nästa träff kommer vi att titta på de reformförslag som syftar till en ny socialdemokratisk välfärdsmodell.

Diskussionsfrågor

- Börja med att gå igenom begreppen i kapitel 1.3 i Reformisternas välfärdsrapport. Är det några av dem som behöver redas ut?
- Vad menas med välfärdens frigörande potential?
- Hur bidrar välfärdens universella karaktär till dess legitimitet och betalningsvilja bland befolkningen?
- Vilka var de främsta motiven bakom införandet av nya styrformer i välfärden under 1980- och 1990-talet?
- Hur driver NPM upp kostnader och gör välfärden mer ineffektiv?
- En anledning till att vi behöver en ny välfärdsmodell är den dåliga arbetsmiljön och höga sjukskrivningstalen bland välfärdsarbetare. Arbetar du inom välfärdssektorn och har du någon egen erfarenhet av hur arbetsvillkoren påverkas av NPM?
- Hur påverkar valfriheten jämlikheten och segregationen?

Träff 3 – Velfärdens organisering

Del 2: En ny socialdemokratisk välfärdsmodell

Material inför träffen

Reformisterna (2021). *Ny socialdemokratisk välfärdsmodell - efter NPM och marknadsstyrning*, kap 8-11, sid 36-50. <https://www.reformisterna.se/valfardsrapporten> (notera att förslagen i rapporten är omformulerade i 2023 års Reformprogram)

Sammanfattning

Uppbyggnaden av den socialdemokratiska välfärdsmodellen under 1900-talet var en lång process där varje reform mötte hårt motstånd. Under den marknadsliberala omvandlingsperioden från tidigt 1980-tal till i dag, har såväl socialdemokratien som socialliberala aktörer förhållit sig förvånansvärt passiva och låtit sig påverkas av den nyliberala ideologin. Den svenska välfärden befinner sig sedan dess i en kontinuerlig omvandling som har beskrivits som en "tyst revolution". Den välfärdsmodell som det tog arbetarrörelsen decennier av mödosamt arbete att bygga upp, har förändrats i grunden utan nämnvärt motstånd. Om den utvecklingen ska kunna vändas så krävs att progressiva rörelser på allvar åter börjar arbeta för det som kännetecknar en universell välfärdsmodell.

Alla förslag på genomgripande förändringar med sikte på en ny socialdemokratisk välfärdsmodell kommer otvivelaktigt att stöta på motstånd från de aktörer som tjänar på nuvarande system. Socialdemokratiens kärna och existensberättigande ligger dock i att organisera folkflertalet för att stå upp mot de starka ekonomiska krafter som sätter upp hinder på vägen mot ett rättvisare samhälle. Liksom de politiska strider som togs under 1900-talet så måste den socialdemokratiska reformkonsten återaktiveras, denna gång i välfärdsfrågan.

Välfärdens marknadsisering upplevs ibland som en nyliberal revolution, men metoden för dess intåg kan nog snarare liknas vid klassisk reformism. Det har inte varit någon enskild förändring som i ett slag förde oss dit vi är idag, utan en rad vitt skilda förändringar över flera decennier som har fått effekt och förstärkt varandra.

Reformismen är en långsam konst, men rätt brukad har samhällsförändringar både större chans att bli verklighet och dessutom att bli varaktiga över tid. Stegen mot en ny socialdemokratisk välfärdsmodell kräver därför att vi kan formulera de långsiktiga linjerna om vartåt vi vill, och samtidigt identifiera vilka steg som kan tas här och nu för att föra oss närmare detta mål, utifrån de förutsättningar som gäller idag.

Reformisternas förslag

- Att vinstdrift i välfärden stoppas. Den skattefinansierade välfärden ska uteslutande utföras i icke-vinstsyftande driftsformer, det vill säga offentliga och idéburna.
- Att det tydliggörs att avtalsfrågor för välfärdstjänster inte faller under EU:s konkurrens- och statsstödsregler.
- Att det inte ska vara möjligt att blanda offentlig och privat finansiering i välfärdsverksamheter i form av tilläggstjänster, försäkringstjänster eller förmånligare köregler.
- Att regler antas för att öka transparensen kring välfärdslobbyismen.
- Att det antas ett mål kring fördelningen mellan offentlig och idéburen drift i välfärden samt en strategi för hur det ska uppnås.
- Att ett brett arbete inleds med att ta fram förvaltningspolitiska förslag för styrning av välfärden med fokus på välfärdens ändamål såsom de uttrycks i välfärdslagarna.

Diskussionsfrågor

- Vad menas med demokratis företrädare framför marknaden?
- Hur undergräver juridifiering demokratin?
- Vilka motkrafter finns det mot en ny socialdemokratisk välfärdsmodell och hur kan dessa motverkas?
- Vilket handlingsutrymme inom EU-rätten finns idag för att avveckla vinstdrift i välfärden? Varför är det viktigt att utreda ytterligare handlingsutrymme?
- Vad är skillnaden mellan målstyrning och ändamålsstyrning?
- Hur kan idéburen sektor inom välfärden bidra till dess utveckling?
- Finns det något som du saknar i Reformisternas förslag till en ny välfärdsmodell?

Träff 4 – Socialförsäkringarna

Material inför träffen

Wingborg, Mats (2019). *Fattigdom gör inte människor friskare*. Katalys rapport no 39, Katalys. <https://www.katalys.org/wp-content/uploads/2019/05/No-39.-Wingborg.pdf>

Ekgren, Niva et al. (2020). Gör sommaren hanterbar för oss studenter. *Arbetsvärlden*, 2020-05-25, <https://www.saco.se/saco-studentrad/aktuellt-fran-saco-studentrad/debatt/2020/gor-sommaren-hanterbar-for-oss-studenter>

Sammanfattning

Genom både aktiva nedskärningar och uteblivna prisjusteringar har Sveriges socialförsäkrings- och transfereringssystem försvagats kraftigt de senaste decennierna. Det är en starkt bidragande orsak till ökad ekonomisk otrygghet och i värsta fall fattigdom i Sverige. Allt större löntagargrupper hamnar också över taken i socialförsäkringarna och tvingas till privata försäkringslösningar för att upprätthålla sitt inkomstskydd. Detta urholkar legitimiteten i de offentliga systemen och öppnar för en förstärkning av tudelningen av välfärden.

Socialförsäkringarna bör därför tydligt förstärkas och den ekonomiska tryggheten öka även för studerande, barnfamiljer och för människor som sökt skydd i Sverige. En grundprincip bör vara att socialförsäkrings- och transfereringssystem följer med när priser och löner går upp, det vill säga indexeras.

Sjukförsäkringen har under lång tid varit särskilt hårt ansatt med reformer som lett till hög avslagsfrekvens, orimliga bedömningsgrunder och begränsade ersättningsutbetalningar. På senare år har det skett en rad mycket viktiga förstärkningar av sjukförsäkringen. Principen om att löntagare ska försäkras i befintligt skick bör vara ledande i framtida reformer av sjukförsäkringen.

Reformisternas förslag

- Att karensavdraget avskaffas.
- Att arbetslöshetsförsäkringen förstärks genom bland annat en höjning av a-kassans tak och golv, samt ett återinfört studerandevillkor.
- Att sjuk- och aktivitetsersättningen höjs samt att sjukpenningen förstärks.
- Att belopp i socialförsäkringarna och andra statliga transfereringssystem indexeras för att undvika en långsiktig urholkning av deras värde och att inkomstbortfallsprincipen upprätthålls.

- Att en haverikommission tillsätts med uppdrag att ge de som nekats sjukpenning på grund av Försäkringskassans regleringsbrev år 2015 upprättelse och ekonomisk kompensation. Kommissionen bör också ha som uppdrag att se över regelverket i grunden för att säkra tillförlitliga och rättvisa bedömningar av den försäkrades rätt till sjukpenning.
- Att den så kallade ”rehabiliteringskedjan” i sjukpenningen avskaffas och ersätts med en rehabiliteringsrätt, där individen vid nu rådande tidsgränser för prövning av arbetsförmågan i stället ges rätt till stöd och insatser för återgång i arbete hos sin arbetsgivare alternativt genom omställning.

Diskussionsfrågor

- Vad innebär inkomstbortfallsprincipen och varför är den viktig?
- Vilka problem skapar privata försäkringslösningar?
- Vad anser du om ett avskaffat karensavdrag?
- Vilka problem skapar rehabiliteringskedjan?
- Finns det några reformer i socialförsäkringarna som du saknar i Reformprogrammet?

Träff 5 – Höjda bidragsnivåer för jämlikhet

Material inför träffen

Wingborg, Mats och Svensson, Sten (2016. *Porten kallas trång - Bryt den sociala snedrekryteringen till högskolan!* Katalys rapport no 27, Katalys, https://www.katalys.org/wp-content/uploads/2017/03/katalys_no_27.pdf

Palm, Veronica (2022. Barnbidraget – något av det bästa som hänt Sverige. *Dagens Arena*, 2019-01-13. <https://www.dagensarena.se/opinion/barnbidraget-nagot-av-det-basta-som-hant-sverige>

Försäkringskassan (2020. *Barnhushållens ekonomi*. Korta analyser 2020:1, Försäkringskassan, <https://www.forsakringskassan.se/download/18.4d7a03d617b3a1265051bf/1629815490584/barnhushallens-ekonomi-korta-analyser-2020-1.pdf>

Sammanfattning

Denna del behandlar två bidrag som verkar för ekonomisk utjämning och som är i behov av höjning: barnbidraget och studiestödet.

Barnbidraget är en hörnsten i Sveriges generella välfärdssystem. Grundläggande för barnbidraget är att det innebär en påtaglig kompensation för de merkostnader det innebär att skaffa barn, samt att det betalas ut oberoende av familjens privatekonomi i övrigt. Utöver grundbidraget om 1250 kronor per barn och månad betalas flerbarnstillägg ut från och med andra barnet.

Barnbidragets storlek är avgörande för att upprätthålla förtroendet för generella transfereringssystem, där enskilda kvalificerar sig utan prövning av inkomst- eller sysselsättning. Utformningen av dagens barnbidrag, där bidraget är generellt och knyts till barnet och inte till föräldrarnas inkomst, undviker samtidigt negativa marginaleffekter.

Barnbidraget är en avgörande inkomst för många barnfamiljer och har därmed en viktig fattigdomsbekämpande effekt. Enligt en rapport från Rädda Barnen levde nästan 200 000 barn i Sverige i ekonomisk utsatthet 2016. En rapport från 2019 konstaterade även att den ekonomiska familjepolitiken i allt lägre utsträckning förmår kompensera för de växande inkomstskillnaderna bland barnfamiljer. Vidare konstaterar Försäkringskassan att det krävs regelbundna höjningar för att barnbidraget ska fungera inkomstutjämnande. Det är alltså uppenbart att barnbidraget inte längre är tillräckligt effektivt.

Studiestödets uppgift är att täcka levnadsomkostnader i motsvarande omfattning som den studerande bedriver heltidsstudier per vecka. Studiestödet ska även fungera rekryterande till studier på eftergymnasial nivå och stimulera en höjd utbildningsnivå i befolkningen. Särskilt avgörande är studiemedlet som inkomstkälla och möjliggörare av högre studier för individer från familjer med låg inkomst eller utan längre studiebakgrund.

Under lång tid har studentorganisationer påvisat att studenters ekonomi varit så pass ansträngd att studiemedlet inte räcker till för att täcka de månatliga kostnaderna för en heltidsstudent. Ökade incitament för studenter att arbeta extra vid sidan av studier normerar sysselsättning på mer än heltid och hämmar genomströmningen i systemet för högre utbildning. Vidare har såväl Folkhälsomyndigheten som studentorganisationer varnat för en kraftigt ökad psykisk ohälsa bland studenter, där stress över ansträngd ekonomi uppges vara en viktig orsak.

Reformisternas förslag

- Att studiebidragen höjs för studerande på gymnasienivå samt högskola och universitet.
- Att ett rejält barnbidragslyft genomförs.

Diskussionsfrågor

- Varför är det ur ett demokratiskt perspektiv viktigt att alla har lika möjlighet till utbildning?
- Vilka reformer ligger enligt rapporten bakom den ökade sociala snedrekryteringen till högre utbildning?
- Har du förslag på fler reformer som skulle kunna ändra denna utveckling?
- Varför är barnbidragets generalisering viktig?
- Hur verkar barnbidraget inkomstutjämnande?
- Har du förslag på fler reformer som kan stärka barnfamiljers ekonomi?

Träff 6 – Hur går vi vidare?

Material inför träffen

Reformisterna (2021). *Ny socialdemokratisk välfärdsmodell - efter NPM och marknadsstyrning*. <https://www.reformisterna.se/valfardsrapporten>

Reformisterna (2023). *Reformisternas reformprogram 2023*. <https://www.reformisterna.se/reformprogram/vi-har-rad-med-framtiden>

Reformisterna (2023). *Linjemotioner inför S-kongressen 2025*. <https://www.reformisterna.se/motioner>

Sammanfattning

Ni har nu gått igenom de reformförslag som finns på välfärdsområdet i reformprogrammet. Avsluta studiecirkeln med att diskutera hur ni i gruppen kan gå vidare med ert engagemang.

Det finns starka motkrafter till en jämlik och vinstfri välfärd – de är organiserade och har starka kapitalintressen bakom sig. För att kunna vända denna utveckling och bygga ett mer jämlikt samhälle står vi alla inför ett val. Utvecklingen är inte ödesbestämd. Antingen accepterar vi ett samhälle där de rika fortsätter att bli allt rikare, där barn fortsätter att leva i fattigdom, där välfärdens resurser inte räcker till, där jordens klimat och vår gemensamma framtid sätts på spel, och där människor alltmer ställs emot varandra. Eller så engagerar vi oss för förändring. Ett engagemang för förändring kan se ut på väldigt många olika sätt. Vi kan utbilda oss och fortbilda andra. Vi kan arbeta för att påverka politiken inom socialdemokratien, vi kan arbeta för att locka fler personer till socialdemokratien och politiken, och vi kan arbeta för att den politik vi förordar skall vinna brett stöd i demokratiska val. Alla kan vara med och bidra. Det som krävs är engagemang och organisering. Det är bara fantasin och tiden som sätter gränserna!

Diskussionsfrågor

- Är det något du lärt dig under studiecirkeln som engagerar dig särskilt?
- Hur skulle du vilja arbeta vidare för förändring? Vilket typ av engagemang känns meningsfullt för dig?
- Hur kan vi arbeta för att påverka socialdemokratins inriktning, under kommande år och inför nästa partikongress?
- Hur ställer sig ditt partidistrikt till förslagen som diskuterats i denna cirkel? Har de t.ex. varit uppe som förslag på distriktskongresser eller repskap under de senaste åren?
- Vilka föreningar/personer kan ni samarbeta med för att få igenom förslag i ditt partidistrikt?
- Kan ni skriva en gemensam motion? När behöver ni i så fall göra detta, om motionen skall kunna antas och skickas vidare till nästa partikongress?

- Hur kan vi samarbeta med likasinnade socialdemokrater runt om i landet?
- Hur kan vi arbeta för att påverka politiken nu, lokalt eller på riksnivå?
- Hur kan vi arbeta för att engagera eller värva personer som inte är medlemmar?
- Hur kan vi arbeta för att bilda opinion och påverka människor som kanske är meningsmotståndare?

Vill ni veta mer om hur Reformisterna arbetar som förening inför nästa partikongress, eller få tips eller stöd i motionsarbetet? Tveka inte att kontakta föreningens styrelse. Det gör ni genom att skicka ett mail till info@reformisterna.se. Skriv "frågor om motionsarbete" i rubriken på mailet.

REFORMISTERNA